

In the article the target-oriented approach as a base of the concept of pedagogical management of teachers' professional competence development at the Institutes of post-graduate pedagogical education is discussed.

Key words: pedagogical management, teachers' professional competence, concept, target-oriented approach.

*Одержано 17. 03. 2009 р.
Рекомендовано до друку 23. 06. 2009 р.*

О. В. ВАСИЛЬЧЕНКО

Комсомольська ЗОШ I-III ступенів №2 з поглибленим вивченням математики Комсомольської міської ради Полтавської області, м. Комсомольськ

ДИРЕКТОР СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ – ЛІДЕР ШКІЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Ключові слова: молодь, особистість, учитель, керівник, лідер, ознаки, якості, вимоги, відповідальність, життя.

XXI століття – час стрімких змін у всіх сферах життєдіяльності людини. Для країни – час її оновлення, побудови на осмислених по-новому загальнолюдських принципах «не вкради, не вбий...». Для освіти як фундаменту, на якому стверджується менталітет сучасного українського народу, – це час реформування, зміни і розширення векторів діяльності. Це час, коли школа як суб'єкт суспільної трансформації, з одного боку, може «пасти задніх», а з іншого, – бути флагманом у формуванні особистості.

Молодь. А яку її чекають у світі? Чи чекають взагалі? Сьогодні багато можна дискутувати з цих питань. Але відповідь уже давно проговорена: так, чекають високоосвічену, яка має сформований світогляд, здатну творчо мислити, персоніфіковану, ту, що сміливо і з бажанням береться за побудову власного життєвого простору і відповідно розбудову держави.

І знову питання: «Хто ж сьогодні зможе сформувати таку особистість?». Відповідь: «Школа. Звісно, не одна, а при спільній підтримці батьків, громади і влади».

Виникає нове питання: «Якщо ж школа, то якими мають бути її педагоги?»

Педагоги – не гіршими, а й кращими, ніж ті, якими хочемо виховати молоду особистість – випускника.

Отже, зустрічаючи 6-річну дитину і живучи з нею шкільним життям 11-12 років, пізнаючи, взаємовпливаючи, розвиваючи один одного, учитель не має права бути «нуликом» або «мінусом». Сучасний педагог, заступник директора, директор – це той стрижень, на який спирається суспільство.

Усвідомлюючи це, ще мабуть під час вибору професії, більшість випускників школи починає мріяти, бачити свою долю. І ті, хто приходить до студентських лав педвузів, роблять свідомий крок до лідерства. Адже клас, у якому 30 дітей і, як правило, принаймні 80-90 дорослих (батьки, бабусі і дідусі), — це немалий колектив, який треба коригувати, направляти, розвивати. На мою думку, саме тоді починається становлення сучасного лідера освіти, і це перша стежка.

Друга стежка – це твої перші роки роботи в школі. Коли молодий спеціаліст знаходиться під прискіпливими поглядами вихованців і їх батьків, досвідчених колег і адміністрації. Саме в цей період якраз ти робиш помилки і спроби вдосконалення шкільного життя. Головне – не боятись, а чітко бути переконаним, що це необхідно тобі й іншим. З роками прийде досвід.

3 стежина буває у кожного в різний період діяльності. Це тоді, коли ти відчуваєш потребу і бажання бути поміченим. Починаються «відкриті уроки», участь у семінарах, виступи на конференціях, педрадах і т.д.

А далі 4 стежина – відчуття нестачі знань. І можливий вихід – зростання власного освітнього рівня: підвищення кваліфікації, навчання на семінарах, участь у проектах. Як результат – ти піднімаєшся по професійних сходах: учитель – керівник творчої групи, предметного методоб'єднання – заступник директора – директор або просто учитель, але Професіонал. І коли надходить пропозиція очолити навчальний заклад, говорити «так», тому що розумієш, що береш відповідальність, до якої вже звик, за вчора і сьогодні колективу школи, за завтра нової школи, школи, що змінюється.

Ось так, крокуючи стежинами, послідовно виходиш на шлях лідера.

Ні для кого не є таємницею, що люди визначають розвиток організації. І саме керівник несе відповідальність за зміни, що відбуваються. Сучасний директор, як і його команда, повинен залишатися відкритим, незважаючи на попередні досягнення і заслуги, як земля вбирає краплі дощу, постійно вдосконалюватись.

Характерними ознаками сучасного лідера школи є:

- цілеспрямованість і перспективність;
- наукова орієнтація;
- здатність до генерування ідей і ризику;
- творчий потенціал;
- здатність ефективно комунікувати, впливати на підлеглих за допомогою переконання, демонстрації перспектив особистого та професійного росту;
- ініціативність і внутрішня свобода;
- прагнення до досягнення кінцевого результату;
- реалістичний погляд на ситуацію;
- здоровий глузд та конструктивність;
- відкритість до нової інформації та знань;
- самостійність і гнучкість.

Діяльність сучасного керівника має бути соціально орієнтованою, інноваційно спрямованою і обов'язково підтриманою однодумцями з числа всіх учасників освітнього процесу.

Директори повинні ініціювати процес перетворень, разом з колективом змінювати і вдосконалювати життя навчального закладу.

Шкільне суспільство, що розвивається, повинно мати чітку місію діяльності, стратегічне бачення перспектив у контексті суспільних перебудов.

Вироблення під керівництвом менеджерів політичних освітянських стратегій функціонування закладу, створення позитивного іміджу школи серед громади – це теж складові лідерського шляху.

Колишній суперінтендант, відомий американський автор та консультант Річард Дуфор так описує нову парадигму лідерства на рівні директорів шкіл: «Вони мають зосереджуватися на майбутньому, але залишатися приземленими до дня нинішнього. Вони повинні бачити велику картину і для цього час від часу заплющувати очі на деталі. Вони мають бути сильними лідерами, які віддають енергію іншим».

На його думку, лідери освіти XXI століття, які прагнуть знаходити адекватну цій парадигмі лінію поведінки, повинні відповідати таким вимогам:

- уміти вести за собою через поширення бачення й цінностей краще, ніж через правила й процедури;
- мати здібності до організації процесу прийняття рішень та уповноваження індивідів до дії;
- забезпечувати педагогічний персонал потрібною інформацією, належним тренінгом і «засобами вимірювання» з тим, щоб вони могли приймати «гарні рішення»;
- бути зорієнтованим на досягнення результату;
- концентруватися на тому, щоб ставити запитання, а не нав'язувати рішення.

Звичайно, основне для лідера – його справа. Він має демонструвати не лише своє бачення перспективи, а й практичну готовність робити все можливе заради здійснення задуманого.

Досить цікавий погляд на якості, якими має бути наділений сучасний лідер, висвітили американські психологи Д.Кенджелі й К.Ковальські в процесі дослідження особливостей топ-менеджерів. Можна стверджувати, що директор – лідер освітнього закладу, якщо він у своєму професійному арсеналі має певні якості.

Особливості мислення:

1. Особливість до екстраполяції.
2. Здатність до вирішення кількох проблем одночасно.
3. Стійкість у ситуації невизначеності.
4. Розуміння.

Уміння справлятися з агресією:

5. Здатність брати управління на себе.
6. Наполегливість.
7. Здатність до співробітництва.
8. Ініціативність.
9. Енергійність.

Управління емоціями:

10. Здатність робити ставку на інших.
11. Сензитивність.

Лідерство в конкретних галузях:

12. Ідентифікація себе зі справою.
13. Здатність до співчуття.
14. Зацікавленість у рості організації.
15. Незалежність.

Особистісний ідеал:

16. Гнучкість.
17. Стійкість до стресу.

18. Наявність мети.

Лідерство в конкретних областях:

19. Керівництво співтовариством.

20. Почуття гумору.

21. Цілісність особистісного ідеалу.

А на завершення хотілось би представити свої поради-думки, згідно з якими намагаюся будувати власний життєтворчий простір, адже якщо ти лідер, то не лише у колективі, а й у житті.

- Люби життя у всіх його проявах.
- Мисли позитивно і ти побачиш різноманітність і яскравість кольорів світу.
- Помилки і невдачі – це подарунки долі, переосмисли їх і візьми корисне.
- Радій успіху і своєму, й інших. Іди до нього – він прийде до тебе.
- Не бійся шкодувати, що в добі 24 години, значить ти цінуєш кожен мить життя.
- Не стримуй «розумної енергії», заряджай інших: з односторонніми набагато легше.
- Не чекай від оточуючих вдячності, адже якщо ти це робиш, значить це потрібно в першу чергу тобі.
- Не забувай сам бути вдячним людям, адже вони не зобов'язані про тебе дбати.
- Не бійся брати на себе відповідальність: завтра тебе зрозуміють і оцінять обов'язково.
- Люди по-іншому дивляться на життя, вони на це мають право. Можливо, їх сприйняття світу близьке й для тебе?
- Не забувай вдосконалюватися – читай, радій, ділись, віддавай, твори...
- Мрій, став мету, розповідай про шляхи її досягнення, дій – і вона здійсниться.
- Твори відверто. Нехай твої слова знаходять підтвердження у справах.
- Багато чому в житті можна навчитись. Бери ці уроки. Не бійся.
- Завжди йди вперед. Навіть тоді, коли ти чомусь призупинився.
- Спілкуйся і пізнавай людей. Кожен із них унікальний. Скористайся цим.
- Не забувай поділитись з іншими – тим, що маєш і знаєш. Це приносить задоволення.
- Пам'ятай! Найвища цінність – це людське життя, твоє життя. Бережи його!

ЛІТЕРАТУРА

1. *Галичина Л., Коба О.* Хочу бути успішним керівником. – К.: Бібліотека «Шкільного світу», 2008. – 128с.
2. *Галичина Л.* Формування командної роботи школи. – К.: Бібліотека «Шкільного світу», 2008. – 128с.
3. *Пометун О., Середяк Л., Суценок І., Янушевич О.* Управління школою, що змінюється. Порадник сучасного директора. – Тернопіль: Видавництво Астон, - 2005. – 192с.

Е. В. Васильченко

Комсомольская общеобразовательная школа I-III ступеней № 2 с углубленным изучением математики Комсомольского городского совета Полтавской области

ДИРЕКТОР СОВРЕМЕННОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ — ЛИДЕР ШКОЛЬНОГО СООБЩЕСТВА

Статья содержит описание важных этапов, которые проходит педагог на пути становления лидера в образовательной сфере. Раскрываются признаки и качества современного лидера, требования общества к его личности. Также представлены собственные взгляды на строение жизнетворческого пространства.

Ключевые слова: молодежь, личность, учитель, руководитель, лидер, признаки, качества, требования, ответственность, жизнь.

O.V.Vasyl'chenko

THE DIRECTOR OF MODERN EDUCATIONAL INSTITUTION IS THE LIEDER OF SCHOOL COMMUNITY

The article contains with a description of important stages which a pedagog passes on the way of becoming a leader in educational branch. Signs and qualities of a modern leader, society's demands to his personality open. Also the author's own views for construction of a life-creating space are presented.

Key words: youth, personality, teacher, instructor, leader, signs, qualities, demands, responsibility, life.

*Одержано 30. 03. 2009 р.
Рекомендовано до друку 16. 06. 2009 р.*

I. В. АЛБУЛ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань

ЗНАЧЕННЯ ДОСВІДУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО У СТАНОВЛЕННІ ТЕОРІЇ УПРАВЛІННЯ

Ключові слова: В. Сухомлинський, досвід управлінської праці, теорія управління, менеджмент.

Актуальність дослідження. Розвиток будь-якої галузі наукового знання потребує аналітичного вивчення минулого, систематичного перегляду накопиченого матеріалу та неупередженої його оцінки. Вивчення досвіду управлінської діяльності видатних освітян минулого сприятиме збагаченню не лише історико-педагогічного знання, а й педагогічного менеджменту. Зважаючи на те, що менеджмент в освіті має суспільний характер та людський вимір, успішна управлінська практика визначних співвітчизників може стати невичерпним джерелом цінних думок та ідей.

Проблеми управлінської діяльності в освітньому закладі були предметом наукового пошуку багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників. Сутність управлінського циклу у своїй дисертації та інших наукових працях розглядав М.Черпінський [6]. Теоретичні і практичні проблеми управління комплексно та системно були розглянуті Є.Хриковим [5]. Розвиток теорії управління загальноосвітньою школою в другій половині ХХ століття ретельно вивчала О. Адаменко[1]. Проведений дослідницею аналіз семантичного спектра значної кількості назв дисертацій,